

**Program for seminar for Utdanningskomiteen og administrative studieledere
18. og 19. mars 2019 på Sundvolden**

Dag 1

Klokkeslett	Tema og arbeidsform	Arbeidsform/innledere	Varighet
1100-1145	Avreise fra UiO ved inngangen til Blindern studenthjem		45 min
1145-1245	<i>Lunsj</i>		60 min
1245-1415	Møter i henholdsvis Utdanningskomiteen og Nettverk for administrative studieledere, se egne innkallinger		1 time og 30 min
1415-1430	<i>Pause</i>		15 min
1430-1515	Velkommen og mål for seminaret ved prorektor Gro Bjørnerud Mo	Resultater, fleksibilitet og ledelse. KD forventer bedre resultater. Styret og ansatte ønsker mer fleksibilitet. Hvordan svarer vi som ledere på disse utfordringene	45 min
1515-1615	Studiegjennomføring	Hvert fakultet orienterer 5 minutter på bakgrunn av vedlagte bestilling,	60 min
1615-1630	<i>Pause</i>		15 min
1630-1730	Administrative rammefaktorer for utdanningsledelse – muligheter og begrensninger: - Økonomi, budsjettmodell, se vedlagte notat - Studieplasser, opptaksrammer, overbooking	Per Heitmann Åshild Elsebutangen Lunde	60 min
1730-1800	Tverrfaglighet – Universitetsstyrets forventning om økt tverrfaglighet ved UiO.	Professor og medlem av Universitetsstyret Anne Birgitte Rønning	30 min
1800-1900	Fritid		60 min
1900	<i>Aperitiff</i>		30 min
1930	<i>Middag</i>		

Dag 2

Klokkeslett	Tema og arbeidsform	Arbeidsform/innledere	Varighet
0900-0915	Velkommen til dag 2 og oppsummering fra dag 1	Gro Bjørnerud Mo	15 min
0915-0930	Administrative rammefaktorer for utdanningsledelse – muligheter og begrensninger - forskrift, regelverk - Kvalitetssystemet	Hanna Eikeli (Dette “bestemmer dere selv”)	15 min
0930-10.30	Kvalitetssystemet i et strategisk perspektiv. Kobling til læringsanalyse	Bjørn Stensaker	60 min
1030-1045	Pause		15 min
1045-1145	Tverrfaglighet - Hvordan lykkes med tverrfaglighet ved UiO - Disiplinens rolle i å få til reell tverrfaglighet	Kirsti Engelién og Cathrine Tellefsen: «Samarbeidet UV og MN om lektorprogrammet» Høsten 2019 starter Honours-programmet. Knut Mørken og Gunn Enli Studentenes perspektiv - Susann Andora Biseth-Michelsen	60 min
1150-1200	Veien videre ved Gro		15 min
1200-1300	<i>Lunsj</i>		1 time
1300-1345	Retur fra Sundvolden til Blindern med buss		45 min

Husk å sjekke ut og betale hotellrommet, kr. 1490, før oppstart på dag 2.

Deltagerliste

Alix Young Vik	Kun mandag
Amer Sehic	
Anne Birgitte Rønning	Kun mandag
Anne Marthe Gibbons	
Anne-Lise Lande	
Bjørn Erik Høvik Schjerverud	
Bjørn Stensaker	
Cathrine Wahlstrøm	Kun tirsdag
Elin O. Rosvold	Kun mandag
Erling Johan Hjelmeng	Kun mandag
Eva Helene Mjelde	
Eystein Gullbekk	
Gro Bjørnerud Mo	
Gro Enerstvedt Smenes	
Gunn Enli	
Hanna Ekeli	
Hanne Sølna	
Ingjerd Hoëm	
Jon Magne Vestøl	
Julianne Krohn-Hansen	
Julie Orning	
Kari Henriksen	
Kirsti Engeliën	Kun tirsdag
Kirsti Margrethe Mortensen	
Knut Martin Mørken	
Linda Therese Johnsen	
Line Sletten	
Liv B.Finess	
Markus Leira Asprusten	
Nina Hoel	
Per Heitmann	
Peter Linge Hessen	
Petter Bogen Sydhagen	
Susann Andora Biseth-Michelsen	
Tone Vold-Sarnes	
Åshild Elsebutangen Lunde	

Til Fellesseminar for utdanningskomiteen og studielederne
Fra Avdeling for studieadministrasjon

Sakstype: Diskusjonssak
Møtedato: 18. mars 2019
Notatdato: 12. mars 2019
Saksbehandler: Jonny Roar Sundnes

Studiegjennomføring – bestilling til fellesseminaret 18. mars

Bakgrunn

Dekangruppen drøftet UiOs resultater for studiegjennomføring på seminaret 23. januar. Vi avtalte at dette temaet følges opp videre på fellesseminaret med utdanningskomiteen og studielederne.

Kunnskapsdepartementet sier at UiOs resultater knyttet til studentenes gjennomføring, både på bachelor- og masternivå, er altfor svake (etatsstyring 2018). Departementet forventer langt bedre resultater innen få år.

Universitetsstyret sier at Strategi 2030 må bli en kort strategi med fokus på resultater, og størst behov for bedre resultater finner vi på utdanningsfeltet. Styret imøteser en sak som formulerer ambisjoner og identifiserer virkemidler som svarer på UiOs utfordringer på utdanningsområdet.

De store linjene viser at UiO har stabilt god inntakskvalitet, med noen få og små unntak. Likevel har UiO de siste 20 årene hatt stabilt svak gjennomføring, særlig på bachelor, til tross for en rekke omfattende og ressurskrevende tiltak. Stor lokal innsats har bare gitt små krusninger i resultatene.

Spørsmål til innlegg/diskusjon

Vi ber hvert fakultet forberede seg på å holde et innlegg på om lag fem minutter med basis i de følgende spørsmålene. Vi ønsker særlig tilbakemeldinger om hva dere mener bør prioriteres først.

Noen av disse spørsmålene har vi diskutert med flere av dere i de bilaterale samtalene. Vi har også drøftet spørsmålene kort med dekanene. Vi ber dere snakke med egen dekan om disse problemstillingene som ledd i egen forberedelse til presentasjonen i seminaret.

- 1) Skal vi arbeide for å redusere antall studenter på bachelor?
- 2) Skal vi se etter muligheter for å sikre bedre rekruttering på master?
- 3) Skal vi sette igangsette en kritisk gjennomgang av enkeltemneordningen?
- 4) Skal vi se etter muligheter for å forenkle kvalitetssystemet og gjøre det mer treffsikkert?
- 5) Bør vi tilby UiO-studentene mer organisert undervisning?

Vi vil også gjerne ha innspill på de følgende problemstillingene:

- A. Hva gjør vi for å bedre kandidatmåltall der det er nødvending (MED, OD, PSI)?
- B. Har dere innspill til hvordan dere ser for dere videre bruk av LINK?
- C. Hva skal til for at UiO lykkes med tverrfaglige utdanningstilbud?
- D. Hvordan løser enhetene spørsmål i skjæringspunktet opptaksrammer og ressurs-prioriteringer i dagens situasjon? Hvordan er arbeids- og ansvarsfordeling mellom administrasjon (studier, økonomi) og faglig ledelse? Eksempler på gode arbeidsformer? Er det rom for forbedringer?

Nasjonalt finansieringssystem og intern fordelingsmodell

For UH-sektoren samlet kommer om lag 3 av 4 kroner i form av direkte institusjonsbevilgninger som vedtas i Stortinget. Den siste ¼ har mange kilder der Forskningsrådet er den største, men langt fra den eneste. Den UiO-interne fordelingen av institusjonsbevilgningen er i stor grad en videreføring av det nasjonale systemet, men inneholder dimensjoneringsmekanismer som i liten grad er tatt i bruk.

De direkte institusjonsbevilgningene (også kalt kanal 1 eller ordinære midler) beregnes på grunnlag av et nasjonalt finansieringssystem som ble introdusert i 2002. Øvrige midler (også kalt kanal 2 eller eksterne midler) består av to hovedkategorier – bidrags- og oppdragsmidler (BOA) og øvrige salgs-/leieinntekter.¹

Som det framgår av figur 1, skiller UiO seg, i likhet med bl.a. NTNU og UiB, fra gjennomsnittet i UH-sektoren med større andel av inntektene fra kanal 2 (eksterne midler).

Nåværende finansieringssystem for bevilgninger ble introdusert i 2002 og innebar en markant dreining fra innsatsfaktorer til å la resultater begrunne deler av bevilgningen. Et nytt finansieringssystem var en del av den såkalte «kvalitetsreformen» og var preget av tre mål: Bedre studiegjennomføring, forskning som selvstendig begrunnelse for budsjettendring samt mer gjennomsiktighet i grunnlaget for bevilgningen.

Figur 1 UH-sektorens totale inntekter

Kanal 1		Kanal 2	
Totale inntekter		Totale inntekter	
Den direkte institusjonsbevilgningen fra Stortinget/Kunnskapsdepartementet		Bidrags- og oppdragsinntekter (BOA)	Salgs- og leieinntekter
UH-sektoren som helhet: 79%		UH-sektoren: 16%	UH: 5%
UiO: 71%		UiO: 20%	UiO: 9%

Datakilde er økonomirapporteringen i DBH for 2017.

Regnskapstall for 2017 viser totale inntekter for de 21 institusjonene i statlig UH-sektor på nær 43 mrd. kroner. Nesten 34 mrd. kroner (79 %) er bevilgninger, i underkant av 7 mrd. kroner (16 %) er BOA-inntekter fra EU, Forskningsrådet og flere andre kilder og vel 2 mrd.

kroner (5 %) er salgs-/leieinntekter. NTNU, UiB og UiO hadde til sammen halvparten av sektorens inntekter.

Den resterende delen av dette notatet handler om bevilgningene, dvs. kanal 1.

¹ Bidrags- og oppdragsinntekter handler om konkurransebasert tildeling av midler, særlig til forskning, fra Forskningsrådet og EU samt prosjekter av mange ulike

slag finansiert av både offentlige og private kilder. Øvrige salgs- og leieinntekter dreier seg bl.a. om salg av varer og tjenester, billettinntekter og pasientinntekter.

Det nasjonale finansieringssystemet

Det nasjonale finansieringssystemet vedr. den direkte institusjonsbevilgningen har to hovedkategorier – basis og resultater:

1. **Basis** inneholder grunnfinansiering av *studieplasser* – både undervisning og grunnleggende forskning som gir innhold til begrepet forskningsbasert undervisning – og *rekrutteringsstillinger*. For øvrig er basis resultatet av politiske vedtak gjennom alle år.²
2. **Resultater** innen utdanning og forskning:
 - a. Utdanningsresultater handler om avlagte studiepoeng, ferdige kandidater og utvekslingsopphold for studenter.
 - b. Forskningsresultater (RBO³) gjelder avlagte doktorgrader, vitenskapelig publisering samt forskningsmidler fra EU, Forskningsrådet og andre kilder (BOA).

Utdanningsinsentivene gis med åpen ramme, forskningsinsentivene med en lukket ramme.

En *åpen budsjетtramme* innebærer at det eksisterer et lineært forhold mellom produksjon og bevilgning; det settes ikke noe tak på hvor mye midler som tildeles. En *lukket budsjетtramme* innebærer at det settes et tak på bevilgningens størrelse; hver institusjon får så uttelling i henhold til sin andel av samlet produksjon – dermed vil uttellingen for hver enkelt institusjon ikke bare avhenge av egen produksjon, men også av andres.

Sett fra den enkelte institusjons ståsted representerer en åpen budsjетtramme forutsigbarhet. Det mangler i en lukket budsjетtramme.

Derimot er det forskjeller institusjonene imellom når det gjelder andelen forskningsresultater vs. andelen utdanningsresultater: De store universitetene (bl.a. NTNU, UiB og UiO) har ca. en tredel av resultatmidlene fra forskning, mens tilsvarende andel for høyskolene og de nye universitetene er en tidel.

Figur 2 UH-sektorens bevilgninger

Basis	Kanal 1	Forskningsresultater	Utdanningsresultater
UH-sektoren som helhet: 68%		UH: 6,4 %	UH: 25,1 %
UiO: 68 %		UiO: 11,5 %	UiO: 20,6 %

Datakilde er KDs tekniske spesifisering til statsbudsjettet.

Det nasjonale finansieringssystemet inneholder ulike komponenter. Disse legger ingen føringer på disponeringen av midler; midlene

kommer samlet som én ramme og disponeres fritt av den enkelte institusjon innenfor de fullmakter og politiske føringer som gjelder.

² Manglende gjennomskiktighet har vært kritisert. Ekspertutvalget som utredet ny finansieringsmodell (rap-

port 7. januar 2015) vurderte at bevilgningene reflekterer institusjonenes oppgaver og ansvar. Utvalget frarådet ytterligere dekomponering av basiskomponenten.

³ RBO står for «resultatbasert omfordeling».

ENDRINGER I 2017

Det skjedde endringer i finansieringssystemet fra 2017. Hovedtrekkene med en basis- og en resultatbasert del er videreført – også forholdet mellom dem⁴. Det ble imidlertid innført nye resultatindikatorer samtidig som det ble gjort endringer i noen av de eksisterende.

Tabell 1 Resultatindikatorer

Gammel-ny Budsjetform	Gammel	Ny
Åpen ramme	Studiepoeng (seks kat. A-F)	Studiepoeng (uendret)
	Utvexling	Utvexling (høyere pris)
		Kandidater (seks kat. A-F)
		Doktorgrader
Lukket ramme	Doktorgrader	
	NFR-midler	NFR-midler
	EU-midler	EU-midler (utvidet grunnlag)
		BOA-midler
	Vit.publisering	Vit.publisering (ny tellemåte)

Celler med lyseblå bakgrunn gjelder forskning, mens celler med en mørkere blå bakgrunn gjelder utdanning.

Som det går fram av tabell 1 ovenfor, kom det til to helt nye resultatindikatorer fra 2017 – et kandidatinsentiv⁵ og et incentiv knyttet til BOA-midler⁶. Insentivet knyttet til studentutveksling vektlegges mer ved at det skal gis en høyere pris (i tillegg skal utreise gjennom Erasmus+ vektas enda høyere enn annen utveksling). EU-insentivet utvides slik at alle formål, ikke bare forskning, teller med. Publiseringinsentivet endres ved at man teller publikasjonspoeng på ny måte: Sampublisering vektas høyere enn før – og internasjonal sampublisering i

⁴ Regjeringen har imidlertid uttalt at det på sikt er et mål å øke resultatandelen.

⁵ Innføring av det nye kandidatinsentivet vil skje ved at studiepoenginsentivet får lavere pris. Summen av de tre utdanningsinsentivene i ny modell er like stor som summen av de to utdanningsinsentivene i den gamle modellen.

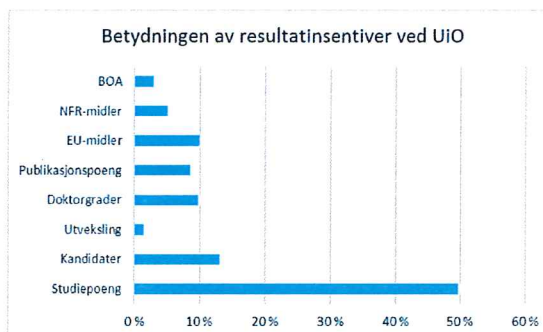
enda høyere grad; det skal gi en mer fag- nøytral indikator.

Et nytt element i finansieringssystemet er en såkalt «UKP-avtale»⁷. Slike avtaler inngås mellom den enkelte institusjon og departementet, og fem institusjoner (bl.a. UiO) prøver ut ordningen. Utprøvingen innebærer ikke finansielle konsekvenser, men tanken er etter hvert at det skal betyding for bevilgningsnivået hvorvidt den enkelte institusjon klarer å oppfylle sine mål i henhold til den inngåtte avtalen.

ØKONOMISK UTTELLING

Bevilgningen i 2018 til UiO er på tett oppunder 5,5 milliarder kroner. Nesten 1,8 milliarder kroner av dette (32 %) er knyttet til UiOs resultater på de 8 indikatorene vi har listet opp ovenfor. Det er imidlertid stor forskjell på indikatorernes økonomiske betydning.

Figur 3 Resultatinsentivenes relative betydning, økonomisk sett

Vi ser at studiepoenginsentivet utgjør omtrent halvparten av de samlede resultatinsentivene. De fire neste på lista, målt i økonomisk betydning, er kandidater, EU-midler, doktorgrader

⁶ Akronymet BOA står for *bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet* og gjelder i hovedsak eksternt finansiert forskning. Siden midler fra EU og fra Forskningsrådet allerede var en del av finansieringssystemet, vil det nye BOA-insentivet være den forskningsfinansiering som skjer fra andre kilder enn EU og NFR. Insentivet finansieres gjennom å flytte midler fra basiskomponenten.

⁷ U = utvikling, K = kvalitet, P = profilering.

og publikasjonspoeng. Deretter følger forskningsrådsmidler (NFR-midler), BOA-midler og sist studentutveksling.

En ren økonomisk betraktning tilsier at det er utdanningsvirksomheten som representerer de største mulighetene for høyere bevilgning. Det henger dels sammen med insentivenes størrelse og dels med at disse insentivene gis med åpen budsjetttramme (uten tak).

UiOs fordelingsmodell

De to hovedkildene til UiOs inntekter behandles på ulik måte. Bevilgningen (kanal 1) inngår i en intern fordelingsmodell som behandles på styrenivå der den konkrete fordelingen til de enkelte fakulteter og tilsvarende enheter, vedtas sammen med mål og føringer i en årsplan. Bidrags- og oppdragsinntekter samt øvrige salgs- og leieinntekter (kanal 2) tas inn der aktiviteten som utgjør grunnlaget for inntektene, skjer. Retningslinjer foreligger for håndteringen av denne delen av økonomien som sikrer kostnadsoversikt og ledelsesforankring.

UiOs interne fordelingsmodell ble utformet i 2007 av ei arbeidsgruppe ledet av daværende dekan ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Asbjørn Rødseth.⁸ De viktigste prinsippene kan kort oppsummeres slik:

- Fordelingsmodellen er et *hjelpemiddel* for Universitetsstyret når det fordeler midler til fakulteter og andre enheter. Modellen bygges opp med bruk av ulike nøkler, basert på hovedoppgavene til et universitet, slik at styret kan prioritere mellom dem på en meningsfull måte. En fordeling etter oppgaver innebærer imidlertid ikke at midlene blir øremerket disse oppgavene,

bare at fordelingskriteriene tar utgangspunkt i hvilke oppgaver enhetene har. Bevilgningene til enhetene gis som rammebevilgninger med stor lokal disponeringsfrihet.

- Arbeidsgruppa definerte fire *hovedoppgaver* i fordelingsmodellen:
 - 1) Forskningsbasert utdanning
 - 2) Forskning og forskerutdanning
 - 3) Samfunnskontakt
 - 4) Samlinger

I tillegg kommer infrastruktur, fellestjenester og fellestiltak.

- Man definerte også tre *hovedtyper* av bevilgninger:
 - a) Basisbevilgninger gitt på ubestemt tid og som normalt bare endres gradvis/langsomt, basert på langsiktig dimensjonering
 - b) Resultatbevilgninger som følge av oppnådde resultater og med de samme indikatorer som i det nasjonale finansieringssystemet
 - c) Satsinger, midler med en bestemt tidshorisont til konkrete formål

I noe større grad enn f.eks. NTNU og UiB har UiO lagt til grunn at størstedelen av midlene som fordeles, skal fordeles til de enhetene der kjerneaktivitetene foregår. Det innebærer at endringer som initieres av UiOs ledelse eller styre, fortrinnsvis må skje gjennom verbale føringer i årsplan og styringsdialog enn gjennom direkte økonomiske avsetninger.

UiOs gjeldende strategiske plan uttrykker et viktig fordelingsprinsipp ved å fastslå at enheter som preges av høy kvalitet skal ha bedre økonomiske vilkår enn andre. Vi ser særlig en rekke toppforskningsinsentiver basert bl.a. på

⁸ <https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/virk-somhetsstyring/fordeling/intern-finansieringsmodell/Finansieringsmodellutvalgets%20sluttrapport.pdf>

tilslag i Forskningsrådets ordning vedr. sentere for fremragende forskning-ordning og EUs ERC-tildelinger.

Fordelingsmodellen bygger på en videreføring av departementets finansieringsmodell med to viktige unntak:

- ✓ Departementets finansieringsmodell inneholder en basisdel med bl.a. en grunnfinansiering av et antall studieplasser, men uten at antallet studieplasser er eksplisitt gitt. UiOs fordelingsmodell spesifiserer antall studieplasser internt både på

nivå og fakultet og gir slik et grunnlag for langsiktig dimensjoneringsarbeid.

- ✓ Alle resultatelementer i UiOs fordelingsmodell gis med åpen ramme slik at fakulteter og enheter har forutsigbarhet og bare konkurrerer med seg selv over tid når det gjelder den økonomiske uttellingen. I tillegg er prisene lavere enn i den nasjonale modellen for å unngå for stor resultatavhengighet og endringer i bevilgningsnivå.⁹ Endrede resultatbevilgninger begrenses også ved at alle resultater snittberegnes løpende over tre år.

Figur 4 UiOs fordelingsmodell

Tildelingsmåte Hovedaktivitet	Basis	Resultater	Satsinger
Forskningsbasert utdanning	Studieplasser Faglig bredde Klinikkdrift	Avlagte studiepoeng Ferdige kandidater Utvexlingsstudenter	Konkrete prosjekter med begrenset tidshorisont
Forskning og forskerutdanning	Rekrutteringsstillinger Vitenskapelig utstyr Eksperimentell infrastruktur	Doktorgrader Publiseringspoeng EU-/NFR-/BOA-midler	
Samfunnskontakt og samlinger	Museene Bibliotek		
Infrastruktur og sentrale tjenester	IT og sentrale tjenester Bygninger		

Husleiemidler inngår i de basiskomponentene som omhandler kjerneaktiviteter

Tilpasningsledd Ikke-definert

UiOs fordelingsmodell inneholder i tillegg en rekke andre elementer som er ment å bidra til langsiktig dimensjonering og fagutvikling. Det handler bl.a. om forskningsinfrastruktur, faglig bredde og rekrutteringsstillinger.

Fokuset i det årlige fordelingsarbeidet har imidlertid ligget på de midlene som styret selv rår over – de såkalte «satsingene»; det dreier seg om ca. 2-3 % av samlet bevilgning. Dette er prosjekter av midlertidig karakter – når noe går ut, kan andre prosjekter komme inn.

⁹ De resultatbaserte midlene blir dermed mindre på fakultetsnivå. Til gjengjeld er basisdelen større.

Den sentrale administrasjonen og fellestjenester budsjetteres på tradisjonelt, inkrementelt vis – dvs. som en videreføring av historiske rammer justert for konkrete vedtak om endringer. UiO har innført en form for «reell internhusleie», dvs. at inntekter og betaling er uavhengig av hverandre. Inntekter til internhusleie følger av et påslag på studieplassprisen, mens betaling skjer i henhold til det antall kvadratmetre man disponerer.

Det såkalte «tilpasningsleddet» er den delen av bevilgningen til fakulteter mv. som ikke kan innpasses i øvrige modellelementer.

Alle fakulteter og øvrige enheter på tilsvarende nivå får sine midler basert på de nøklene som ligger i denne fordelingsmodellen. Nøklene i basisdelen av modellen er imidlertid i liten grad gjenstand for drøftinger i styret og fungerer nærmest utelukkende som en synliggjøring i ettertid. Resultatelementene er det større oppmerksomhet rundt selv om denne delen av bevilgningene skjer på grunnlag av regneregler, men det er i hovedsak bare infrastruktur (bygninger) og satsinger som diskuteres på styrenivå.

Tre eksempler på drøftinger som fordelingsmodellen legger til rette for, men som i liten grad er løftet fram, er:

- Studieplassene ved UiO er fordelt slik at vel 70 % av dem gjelder HumSam og snaut 60 % er på bachelornivå. Er dette en ønsket dimensjonering?
- Mange uttrykker behov for at forskningsinfrastrukturen ved UiO trenger oppgradering: Er det konkrete utstyrskjøp det skal bevilges midler til eller skal man drøfte innholdet i det modellelementet

som nettopp handler om slik infrastruktur?

- Bør prisene på studieplasser og rekrutteringsstillinger i større grad reflektere kostnadsforskjeller mellom fagmiljøene?

AVSLUTTENDE MERKNAD

En fordelingsmodell kan aldri, og skal naturligvis heller ikke, erstatte dialog om mål, aktiviteter, resultater og ressursbehov. Slik dialog må skje både vertikalt og horisontalt i UiOs organisasjon. I denne forbindelse er det interessant å merke seg hva som skrives i saksframlegget til universitetsstyret i forbindelse med rapporten fra SAB-gruppe 4:¹⁰

Høringen viser at det er stor forståelse for at UiO kan trenge et større økonomisk handlingsrom særlig på toppnivå i organisasjonen. Men mange etterlyser samtidig en avklaring av hvordan slike penger skal brukes og uttrykker forbehold om at det er faglig fornyelse som primært bør tilgodeses og at "bottom-up"-ideer og -forslag bør etterspørres og gis muligheter til å bli testet ut med tanke på om de kan generere nødvendig ekstern finansiering. Samtidig advares det mot et internt søknadsbyråkrati for å få dette til. Universitetsdirektøren vil se nærmere på hvordan denne typen hensyn kan bygges inn i det årlige budsjettarbeidet fremover med minst mulig byråkrati.

Et helt sentralt dilemma som alltid må håndteres i det årlige fordelingsarbeidet handler om forholdet mellom toppstyrt endring og lokale behov knyttet til kjerneaktivitetene. Hvilken grad av handlingsrom skal ligge på de ulike organisasjonsnivåene ved UiO – og hvordan skaper man handlingsrom sentralt og lokalt?

¹⁰ Se V-sak 3 på styrets møte 20. og 21. juni 2016. SAB = Strategic Advisory Board, som i 2014 fullførte rapporten «Build a ladder to the stars». UiOs oppfølgingsarbeid har i tre ulike grupper behandlet hhv. utdannings-

kvalitet, forskningskvalitet og tverrfaglighet. Den avsluttende gruppe 4 har sett på endringsbehov i UiOs organisasjons- og beslutningsstruktur for å forbedre de faglige fornyelsesprosessene.

Til ordinære medlemmer: Gro Bjørnerud Mo, prorektor og leder Nina Hoel, studiedekan TF Erling Johan Hjelmeng, studiedekan JUS Elin Olaus Rosvold, studiedekan MED Gunn Enli, studiedekan HF Knut Martin Mørken, visedekan MN Amer Sehic, studiedekan OD Ingjerd Hoëm, prodekan SV Jon Magne Vestøl, studiedekan UV Bjørn Stensaker, leder LINK Eystein Gullbekk, universitetsbibliotekar UB Jens Læg Reid, Studentparlamentet Peter Linge Hessen, Studentparlamentet Susann Andora Biseth-Michelsen, Studentparlamentet	Til varamedlemmer: Tone Dyrdal Solbrekke, faglig leder FUP, 1. vara Studentparlamentet: 1. vara Johannes Saastad 2. vara Markus Leira Aspusten 3. vara Dorthea Enger Til observatører: Linda Therese Johnsen, LINK
Fra leder og sekretariat: Gro Bjørnerud Mo, prorektor Hanna Ekeli, avdelingsdirektør Kirsti Margrethe Mortensen, rådgiver	Kopi: Dekaner Administrative studieledere Ledere i avdeling for studieadministrasjon

INNKALLING TIL MØTE 3/2019 UTDANNINGSKOMITÉEN

Tid: mandag 18. mars 2019 kl. 1245-1415

Sted: Sundvolden

Godkjenning av innkalling og referat fra møtet 18. desember 2018

Del 1 Diskusjonssaker

1. Åpenhet i Canvas

Seksjonssjef Anne-Lise Lande orienterer.

Vedlegg

Notat av 12. mars 2019 fra Avdeling for studieadministrasjon til Utdanningskomiteen vedrørende «Åpenhet i Canvas» med vedlegg.

2. Koordinert kvalitetsutvikling ved UiO

Leder av LINK, Bjørn Stensaker orienterer.

Vedlegg

Notat av 12. mars 2019 fra Avdeling for studieadministrasjon til Utdanningskomiteen vedrørende «Koordinert kvalitetsutvikling ved UiO» med vedlegg.

3. Forslag til utlysning og fordeling av prosjektmidler

Vedlegg

Notat av 12. mars 2019 fra Avdeling for studieadministrasjon til Utdanningskomiteen vedrørende «Forslag til utlysning og fordeling av prosjektmidler for Digital vurdering» med vedlegg.

4. Studenter i strategiprosessen

Prorektor Gro Bjørnerud Mo orienterer.

Del 2 Orienteringssak

5. Utdanningslederkonferansen høsten 2019

22. november 2019.

6. Eventuelt

Blindern 12. mars 2019

Gro Bjørnerud Mo
prorektor og leder av Utdanningskomiteen
(sign.)

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør
(sign.)

Til: Utdanningskomiteen
Fra: Avdelingsdirektør, Avdeling for studieadministrasjon

Sakstype: Diskusjonssak
Møtesaksnr.:
Møtenr.:
Møtedato: 18.03.19
Notatdato: 12.03.19
Arkivsaksnr.:
Saksbehandler: Petter Bogen Sydhagen, Anne-Lise Lande

SAKSTITTEL: ÅPENHET I CANVAS

Til diskusjon:

Hvem skal ha innsyn i læringsressurser i Canvas? Utdanningskomiteén inviteres til å drøfte de ulike løsningene som finnes for innsyn i emner i Canvas. Hvilke av løsningene skal kunne benyttes ved UiO, og i hvilken grad er det opp til enheten (instituttet/fakultetet) selv å avgjøre grad av åpenhet?

OPPSUMMERING:

Samtlige løsninger beskrevet i vedlagt notat har både fordeler og ulemper. Prinsipielt sett er løsning 1 (observatørrolle på enkeltrom) god, men i praksis vil utstrakt bruk av løsningen være enormt ressurskrevende å administrere for enhetene. Løsning 2 (admin-tilgang på underkonto) har visse administrative fordeler sammenlignet med løsning 1, men kan være problematisk med tanke på studentenes personvern, og anbefales derfor ikke.

Løsning 3 (åpent for alle) og 4 (åpent for UiO) har mange fordeler: de legger opp til erfaringsutveksling på tvers av enheter, gir stor grad av innsyn for studentene, er enkle å administrere og støtter UiOs politiske ønske om åpenhet. På den annen side kan løsning 3 og 4 være spesielt utfordrende med tanke på eierskap og rettigheter. Samtidig er det en viss fare for at en så stor grad av åpenhet påvirker hva faglærere publiserer i Canvas.

Dersom løsning 3 og/eller 4 vurderes som «for åpne», anbefaler studieavdelingen derfor løsning 1 (observatør som enkeltrolle per rom). Dersom grupper av fagpersoner skal ha tilgang til læringsressurser i Canvas, bør det jobbes mot en forbedring i integrasjonen mellom FS og Canvas, som legger opp til

tilgangsstyring av observatørrollen på stedkodenivå i FS. Dette vil i så fall kreve utviklingsressurser og en godt gjennomarbeidet behovsbeskrivelse.

Vedlegg

Notat til utdanningskomitéen– Åpenhet i Canvas

Henvisning til lovverk og tidligere behandling i styringsgruppen og utdanningskomitéen:

Politikk for håndtering av immaterielle rettigheter ved Universitetet i Oslo :

<https://www.uio.no/om/regelverk/forskning/immaterielle-rettigheter/>

Styringsgruppemøte 25. mai 2018:

<https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/prosjekter/dlm/prosjektarbeid/styringsgruppe/moter/2018/180525/>

Notat til utdanningskomitéen av 5. juni 2018:

https://www.uio.no/om/organisasjon/utvalg/utdanningskomiteen/moter/2018/mote-nr-6/saksnotat-uk-om-canvas_krissska_05-06-18.pdf

Møte i utdanningskomitéen 12. juni 2018:

<https://www.uio.no/om/organisasjon/utvalg/utdanningskomiteen/moter/2018/mote-nr-6/referat.html>

Styringsgruppemøte 17. desember 2018:

<https://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/prosjekter/dlm/prosjektarbeid/styringsgruppe/moter/2018/181217/>

Fra Avdelingsdirektør, Avdeling for studieadministrasjon

Sakstype: Diskusjonssak
Saksnr.:
Møte nr.:
Møtedato: 18.03.2019
Notatdato: 12.03.2019
Arkivsaksnr.:
Saksbehandler: Petter Bogen
Sydhagen, Anne-Lise
Lande

NOTAT TIL UTDANNINGSKOMITÉEN

ÅPENHET I CANVAS

Bakgrunn

Hvem skal ha innsyn i læringsressurser i Canvas? Saken har vært oppe i styringsgruppen for digitalt læringsmiljø tidligere (25.05.18) og ble sendt videre til utdanningskomitéen (12.06.18). Der ble det uttrykt at UiO ønsker at Canvas skal holdes mest mulig åpent, uten at UiO skal måtte gjøre om på allerede underskrevne arbeidskontrakter med henhold til håndtering av immaterielle rettigheter.

Spørsmålet ble på nytt tatt opp i styringsgruppen 17.12.18, hvor Studieavdelingen ble bedt om igjen å ta opp saken i utdanningskomitéen, med konkrete beskrivelser av mulighetene som finnes i Canvas og konsekvensene disse kan få.

Med læringsressurser menes alt faglig innhold produsert/lagret i et Canvas-emne. Dette inkluderer ikke studentopplysninger, innleveringer eller resultater. Med innsyn menes muligheten til å se læringsressurser, med erfaringsdeling av pedagogisk praksis som hovedformål. I utgangspunktet er det kun personer som har en konkret rolle (lærer/admin/student) i et Canvas-emne som har tilgang til emnet.

Det kan være flere grunner til at det er ønskelig å dele faglig innhold med personer som ikke har en direkte tilknytning til emnet og dette behovet har blitt uttrykt av flere fakulteter. Dette kan i noen tilfeller dreie seg om enkeltpersoner, og i andre tilfeller grupper av personer (f.eks. alle fagpersoner innenfor et gitt fagområde, eller alle fagpersoner på et institutt/fakultet).

Rettigheter til læringsressurser

I henhold til *Politikk for håndtering av immaterielle rettigheter ved UiO*, skilles det mellom *personlig undervisningsmateriale* og *standardisert undervisningsmateriale*. Med personlig undervisningsmateriale menes undervisningsmateriale som den tilsatte har utarbeidet med sikte

på egen fremføring i kurs eller forelesninger og som har et klart personlig preg. Med standardisert undervisningsmateriale menes undervisningsmateriale som er utarbeidet av en eller flere arbeidstakere i fellesskap til bruk uavhengig av en bestemt foreleser.

For *standardisert undervisningsmateriale* har UiO betinget seg en ikke eksklusiv bruksrett. Studieavdelingen vurderer bruksretten slik at det vil kunne gis tilgang til emnet i Canvas til sideordnede og overordnede kolleger når standardisert undervisningsmateriale er lagt ut på undervisningsnett, og at andre forelesere vil ha rett til å bruke standardisert undervisningsmateriale i egen undervisning (Ref. notat av 5. juni).

Som hovedregel ligger alle rettigheter til *personlig undervisningsmateriale* hos den tilsatte. For *arbeidstakere som er tilsatt etter 4. juli 2013* følger det av ansettelsesavtalen at personlig undervisningsmateriale skal gjøres elektronisk tilgjengelig i et tilgangsbegrenset undervisningsnett til bruk for studentene i forbindelse med gjennomføringen av kurs/forelesningsrekke. For disse arbeidstakere, vurderer Studieavdelingen (Ref. notat av 5. juni) at det kan åpnes for å gi sideordnede og overordnede kolleger tilgang til undervisningsmaterialet som er lagt ut. Materialet skal imidlertid ikke kunne brukes av andre forelesere uten samtykke fra den tilsatte. Dersom det gis tilgang til personlig undervisningsmateriale, må en derfor sikre at den som får tilgang er kjent med at det kreves samtykke fra den som har utarbeidet materialet for å bruke det selv. I den grad arbeidsgiver skal få rettighetene til personlig undervisningsmateriell, må dette avtales.

For *arbeidstakere som ikke har tiltrådt avtalen*, er det ikke gitt noe pålegg av arbeidsgiver om å legge ut undervisningsmaterialet på undervisningsnett. For disse arbeidstakere, vil det måtte innhentes samtykke fra vedkommende før utlegging av undervisningsmateriale på Canvas og før det gis tilgang til sideordnede kolleger til personlig undervisningsmateriale. Andre foreleseres bruk av undervisningsmateriale, vil også måtte avtales med arbeidstakeren.

For personlig undervisningsmateriale vil dagens skille mellom tilsatte før og etter 4. juli 2013, bidra til at det å åpne tilgangen til Canvas for innsyn vil kunne bli krevende å administrere. Dersom det er ønskelig med større grad av innsyn i undervisningsmateriale, vil dagens rettstilstand kunne utredes med sikte på å avklare handlingsrommet for hvilke endringer som kan gjøres.

Alternative løsninger

Nedenfor er en beskrivelse og vurdering av de ulike alternativene for hvordan personer rent praktisk kan få innsyn i undervisningsmateriale i Canvas.

1. Observatørrolle på rom.

Rollen observatør brukes for personer som ikke aktivt deltar i et Canvas-rom, men som likevel skal ha tilgang til innholdet. En observatør får tilgang til å se (men ikke endre) kunngjøringer og publisert innhold, som sider, filer, moduler og quizer, men kan ikke se studentene eller deres

innleveringer/resultater. Studentene kan heller ikke se observatører i personlisten i rommet. Observatører er med andre ord usynlige deltakere i rommet.

Denne rollen administreres gjennom FS, og kan legges til for enkeltpersoner på enkeltrom i Canvas.

Fordeler:

- Løsningen gir i prinsippet god kontroll på hvem som har innsyn i hvert rom.
- Selve rollen observatør gir også passende tilganger for faglige som kun skal se, men ikke redigere, innhold i et rom, og som heller ikke skal forholde seg til studentene i rommet.

Ulemper:

- Dersom innsyn skal gis i et større omfang, er det enormt ressurskrevende for enheten å administrere observatører per enkeltrom, og kompleksiteten vil øke i takt med antall observatører og rom.
- Det kan bli veldig vanskelig å vedlikeholde oppdaterte romtilganger dersom det må gjøres endringer i tilganger i løpet av semesteret. Vedlikehold vil være enhetens ansvar.

Kommentarer:

- Denne løsningen kan være god dersom det er få fagpersoner og få emner å administrere.
- Løsningen kan muligens forbedres ved at slike tilganger blir håndtert av integrasjonen mellom FS og Canvas, men dette vil kreve utvikling. Man kunne for eksempel tenke seg at fagpersoner kan registreres med observatørrolle på stedkodenivå i FS, og at integrasjonen følgelig legger observatøren til i alle enkeltrom som ligger under denne stedkoden i Canvas.

2. Admin-rolle på underkonto.

En annen løsning kan være å gi fagpersoner admin-rolle til rom på en underkonto i Canvas (for et emne/fagområde/institutt/fakultet).

Admin-rolle gir flere rettigheter enn det fagpersoner har per i dag. Rollen vil kunne gi tilgang til å se kunngjøringer, publisert og upublisert innhold, studenter, innleveringer og resultater. Studentene kan ikke se administratorer i personlisten i rommet.

Fordeler:

- Denne løsningen vil være noe lettere å administrere og vedlikeholde enn alternativ 1, fordi tilgangene vil være mer generelle.
- Denne løsningen gir i prinsippet god kontroll på hvem som har tilgang til hvert rom.

Ulemper:

- Admin-roller gir av natur mange rettigheter. Dette betyr at rollen vil være vanskelig å begrense/tilpasse i tilstrekkelig grad.

- Det at admin-rollen i Canvas gir flere rettigheter enn ønskelig kan være problematisk med tanke på personvern. Studenter har krav på å vite at flere enn faglærer kan se deres aktivitet i Canvas.
- Selv om det er noe lettere å administrere, er det fortsatt ressurs- og tidkrevende å vedlikeholde.

3. Sette romsynlighet til «offentlig» (åpent for alle).

En tredje mulighet er å sette romsynligheten til «offentlig». Det innebærer at alt publisert innhold i rommet som ikke er person- eller studentrelatert (kunngjøringer/innleveringer/resultater/deltakerlister osv.) blir synlig for alle, uten krav om pålogging.

Emnene kan enten gjøres tilgjengelig i en emnekatalog i Canvas, eller kun via URL (det vil si at rommet kun er tilgjengelig for de som kjenner URLen til rommet. URLene følger et fast mønster, og det kan derfor være mulig å gjette seg til URLene). Rommene er ikke tilgjengelig via søk i Canvas.

Fordeler:

- Løsningen er lett å administrere og vedlikeholde.
- Innstillingen kan brukes som standardinnstilling for alle rom (kan endres for enkelte rom ved behov).
- Fører til stor grad av åpenhet, også for studentene.
- Gode muligheter for erfaringsutveksling for bruk av Canvas, også på tvers av enheter.

Ulemper:

- Siden arbeidstaker som hovedregel eier rettighetene til personlig undervisningsmateriale, må en slik deling av innhold avtales, eller kreve endringer i UiOs IPR-politikk (jf. Politikk for håndtering av immaterielle rettigheter ved UiO).
- Kan dette påvirke måten lærerne bruker Canvas på? Det kan tenkes at fagpersoner velger å ikke legge ut noen typer innhold (som f.eks. video fra forelesning) hvis det blir offentlig tilgjengelig.

4. Sette romsynligheten til «institusjon» (åpent for alle ved UiO).

Denne løsningen ligner alternativ 3, men begrenser synligheten noe. Å sette romsynligheten til «institusjon» innebærer at alt publisert innhold i rommet som ikke er person- eller studentrelatert (kunngjøringer/innleveringer/resultater/deltakerlister osv.) blir synlig for alle med bruker i Canvas ved UiO, også studenter.

Emnene kan enten gjøres tilgjengelig i en emnekatalog i Canvas, eller kun via URL (det vil si at rommet kun er tilgjengelig for de som kjenner URLen til rommet. URLene følger et fast mønster, og det kan derfor være mulig å gjette seg til URLene.) Rommene er ikke tilgjengelig via søk i Canvas.

Fordeler:

- Løsningen er lett å administrere og vedlikeholde.
- Innstillingen kan brukes som standardinnstilling for alle rom (kan endres for enkelte rom ved behov).
- Fører til stor grad av åpenhet, også for studentene.
- God mulighet for erfaringsutveksling for bruk av Canvas, også på tvers av enheter.

Ulemper:

- Siden arbeidstaker som hovedregel eier rettighetene til personlig undervisningsmateriale, må en slik deling av innhold avtales, eller kreve endringer i UiOs IPR-politikk (jf. Politikk for håndtering av immaterielle rettigheter ved UiO).
- Kan dette påvirke måten lærerne bruker Canvas på? Det kan tenkes at fagpersoner velger å ikke legge ut noen typer innhold (som f.eks. video fra forelesning) hvis det blir offentlig tilgjengelig.

Oppsummering

Samtlige løsninger har både fordeler og ulemper. Prinsipielt sett er løsning 1 (observatørrolle på enkeltrom) god, men i praksis vil utstrakt bruk av løsningen være enormt ressurskrevende å administrere for enhetene. Løsning 2 (admin-tilgang på underkonto) har visse administrative fordeler sammenlignet med løsning 1, men kan være problematisk med tanke på studentenes personvern, og anbefales derfor ikke.

Løsning 3 (åpent for alle) og 4 (åpent for UiO) har mange fordeler: de legger opp til erfaringsutveksling på tvers av enheter, gir stor grad av innsyn for studentene, er enkle å administrere og støtter UiOs politiske ønske om åpenhet. På den annen side kan løsning 3 og 4 være spesielt utfordrende med tanke på eierskap og rettigheter. Samtidig er det en viss fare for at en så stor grad av åpenhet påvirker hva faglærere publiserer i Canvas.

Dersom løsning 3 og/eller 4 vurderes som «for åpne», anbefaler studieavdelingen derfor løsning 1 (observatør som enkeltrolle per rom). Dersom grupper av fagpersoner skal ha tilgang til læringsressurser i Canvas, bør det jobbes mot en forbedring i integrasjonen mellom FS og Canvas, som legger opp til tilgangsstyring av observatørrollen på stedkodenivå i FS. Dette vil i så fall kreve utviklingsressurser og en godt gjennomarbeidet behovsbeskrivelse.

Til diskusjon

Utdanningskomitéen inviteres til å drøfte de ulike løsningene for innsyn i emner i Canvas. Hvilke av de alternative løsningene beskrevet nedenfor skal kunne benyttes ved UiO, og i hvilken grad er det opp til enheten (instituttet/fakultetet) selv å avgjøre grad av åpenhet?

Til: Utdanningskomiteen

Fra: Avdelingsdirektør, Avdeling for studieadministrasjon

Sakstype: Diskusjonssak
Møtesaksnr.: 2
Møtenr.: 19/3
Møtedato: 18. mars 2019
Notatdato: 12. mars 2019
Arkivsaksnr.: 2019/3868
Saksbehandler: Kirsti Margrethe Mortensen, Avdeling for studieadministrasjon

Koordinert kvalitetsutvikling ved UiO

Utdanningskomiteen anbefalte 13. november 2018 at «LINK utarbeider forslag til prosess for prioritering av søknader til DIKU og årshjul med oversikt over aktuelle priser og midler».

LINK ønsker med det her vedlagte notatet en bedre koordinering og mer trykk på ulike strategiske initiativ og utviklingstiltak ved UiO. Bakgrunnen for koordineringsbehovet er at UiO både eksponeres for eksterne pålegg og invitasjoner om å søke eksterne prosjektmidler/priser på utdanningsområdet, samt at man både fra sentralt hold og ved det enkelte fakultet har spesifikke utviklingsbehov hvor samordning kan være ønskelig for å skape mer forutsigbarhet og mer effektive arbeidsformer. Tanken er at en systematisk kvalitetsutviklingsprosess kan skape mer forutsigbarhet og kraft bak UiOs arbeid med å utvikle kvaliteten på utdanningsvirksomheten.

Det presiseres i notatet at prosessen som skisseres *ikke* har som ambisjon å koordinere alle faglige utviklingstiltak ved UiO, men å skape mer effektivitet og kraft rundt områder *prioritert av UiOs ledelse og det enkelte fakultet*, der dette ses i sammenheng med utlysninger av eksterne priser og utlysninger av utviklingsprosjekter ved norske læresteder.

Det er ikke ønskelig å endre eller utvikle nye organer og styringslinjer ved UiO, men heller skape sterkere forbindelseslinjer mellom eksisterende virksomhet og beslutningsorgan.

FORSLAG TIL VEDTAK:

Utdanningskomiteen slutter seg til de vurderinger som fremkommer at det vedlagte notatet. Avdeling for studieadministrasjon og LINK får i oppdrag å arbeide videre med saken, herunder de innspill som ble gitt av Utdanningskomiteen.

Vedlegg

Notat «Koordinert kvalitetsutvikling ved UiO – Hvordan skaper vi gode samarbeidsflater i forhold til strategiske satsinger og mellom sentrale aktører?» av 11. mars 2019 fra leder av LINK, professor Bjørn Stensaker

Til: Utdanningskomiteen
Fra: Leder av LINK, professor Bjørn Stensaker
Dato 11. mars 2019

Koordinert kvalitetsutvikling ved UiO – Hvordan skaper vi gode samarbeidsflater i forhold til strategiske satsinger og mellom sentrale aktører?

Innledning

Ambisjonen med dette notatet er et ønske om bedre koordinering og mer trykk på ulike strategiske initiativ og utviklingstiltak ved UiO. Bakgrunnen for koordineringsbehovet er at UiO - som en stor og kompleks organisasjon - både eksponeres for eksterne pålegg og invitasjoner om å søke eksterne prosjektmidler/priser på utdanningsområdet, samt at man både fra sentralt hold og ved det enkelte fakultet har spesifikke utviklingsbehov hvor samordning kan være ønskelig for å skape mer forutsigbarhet og mer effektive arbeidsformer. Tanken er at en systematisk kvalitetsutviklingsprosess kan skape mer forutsigbarhet og kraft bak UiOs arbeid med å utvikle kvaliteten på utdanningsvirksomheten.

Det presiseres at prosessen som er skissert her *ikke* har som ambisjon å koordinere alle faglige utviklingstiltak ved UiO, men å skape mer effektivitet og kraft rundt områder *prioritert av UiOs ledelse og det enkelte fakultet*, der dette ses i sammenheng med utlysninger av eksterne priser og utlysninger av utviklingsprosjekter ved norske læresteder. Det er ikke ønskelig å endre eller utvikle nye organer og styringslinjer ved UiO, men heller skape sterkere forbindelseslinjer mellom eksisterende virksomhet og beslutningsorgan.

De senere årene har det vært tatt mange eksterne initiativ knyttet til å utvikling av kvalitet i norsk høyere utdanning. Nye krav til universitetspedagogiske kvalifikasjoner og pålegg om å etablere et meritteringssystem er noen eksempler. DIKU og andre organ vil i årene som kommer også lyse ut konkurransebaserte midler på utdanningsfeltet som kan være attraktive for UiO. Likeledes vil den neste generasjon av Erasmus + programmet i EU også kunne innebære interessante finansieringsmuligheter på utdanningsfeltet. Nasjonale aktører lyser i tillegg ut en rekke priser (NOKUTs utdanningspris, etc.) som UiO miljøer både kan og bør søke.

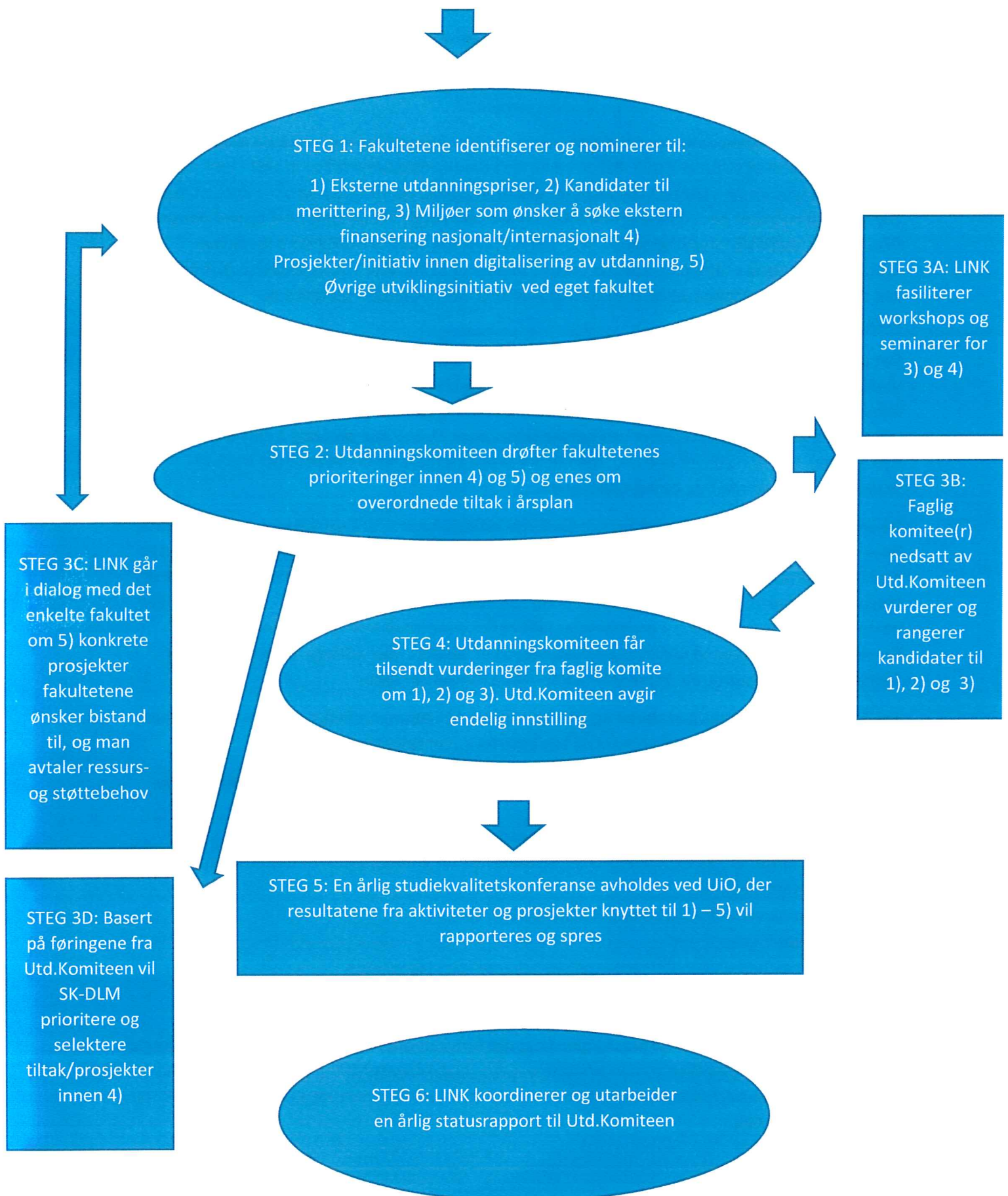
For å kunne håndtere både eksterne og interne initiativ på utdanningsfeltet på en mer forutsigbar måte foreslås en tydeligere organisatorisk systematikk rundt følgende aktiviteter:

- UiOs strategiske ambisjoner på utdanningssiden – herunder tiltak knyttet til det digitale læringsmiljøet
- Fakultetenes strategiske ambisjoner på utdanningssiden
- Utlysninger til eksternt finansierte prosjekter på utdanningssiden fra eksterne organ (i Norge og internasjonalt)
- Eksterne priser for utdanningskvalitet (NOKUT)
- Meritteringssystemet
- Deler av den universitetspedagogiske utdanningsvirksomheten

I forbindelse med arbeidet med Masterplan IT er det foreslått opprettet et nytt koordineringsorgan for det digitale læringsmiljøet som vil erstatte dagens prosjektorganisering (SK-DLM). Dette er imidlertid ikke endelig vedtatt av Universitetsstyret, og er foreløpig kun antydnet i de prosesser som er skissert på neste side.

Til: Utdanningskomiteen
Fra: Leder av LINK, professor Bjørn Stensaker
Dato 11. mars 2019

Strategi 2030

Til: Utdanningskomiteen

Fra: Leder av LINK, professor Bjørn Stensaker

Dato 11. mars 2019

Som det fremgår av de enkle illustrasjonene er utgangspunktet for organiseringen UiOs nye strategiske plan som legger føringer på retningen på aktivitetene, men der det er fakultetene som gjennom sine innspill er tenkt å oversette og konkretisere dette:

Steg 1: Fakultetene identifiserer/nominerer/prioriterer kandidater/miljøer til 1) Eksterne utdanningspriser, 2) Kandidater til merittering, 3) Miljøer som ønsker å søke ekstern finansiering nasjonalt/internasjonalt 4) Prosjekter/initiativ innen digitalisering av utdanning, 5) Øvrige utviklingsinitiativ ved eget fakultet.

Steg 2: Utdanningskomiteen drøfter fakultetenes prioriteringer på utdanningsfeltet innen områdene 4) og 5) og enes om UiOs overordnede tiltak i årsplanen. Årsplanen vedtas av UiO.

Steg 3A: LINK organiserer flere åpne seminarer/workshops på områdene 3) og 4) hvor fagmiljøer som ønsker å søke eksterne kvalitetsutviklingsmidler kan utvikle ideer og eventuelt etablerere samarbeid på tvers av fakulteter.

Steg 3B: Faglig komité(er) nedsatt av Utdanningskomiteen vurderer og rangerer miljøer og kandidater til 1) Utdanningspriser, 2) Merittering, og 3) Eksternt finansierte prosjekter.

Steg 3C: LINK går i dialog med det enkelte fakultet om 5) bistand/konkrete prosjekter fakultetet ønsker å realisere (herunder også tiltak som ikke er en del av UiOs årsplan). Foruten de ressurser som fakultetene årlig kan trekke veksler på fra LINK, vil vitenskapelig ansatte fra fakultetene som går på obligatoriske universitetspedagogiske kurs og eventuelt utnevnte meritterte undervisere, kunne trekkes inn i ulike prosjekter og tilføre fakultetene kapasitet.

Med forbehold om Universitetsstyrets vedtak: (Steg 3D: Det nye faglige strategiske koordineringsorganet SK-DLM beslutter og selekterer tiltak og prosjekter innen 4).

Steg 4: Utdanningskomiteen får tilsendt vurderinger fra faglig komite, og gir anbefalinger om 1) nominering til priser, og 2) individuell merittering, og 3) Eksternt finansierte prosjekter.

Steg 5: LINK/studieavdelingen organiserer en årlig «kvalitetskonferanse» ved UiO. Konferansen finner sted på høsten, og presenterer/sprer erfaringer fra prismiljøer, meritterte undervisere, samt andre utviklingstiltak som har vært igangsatt i løpet av året.

Steg 6: LINK koordinerer og utarbeider en årlig statusrapport om punktene 1) – 5) som Utdanningskomiteen har som utgangspunkt for diskusjon og forberedelse til nye satsinger for UiO sentralt og ved det enkelte fakultet.

Dette notatet har med vilje ikke antydnet konkrete datoer for de ulike stegene, men ser at steg 1 sannsynlig vil måtte finne sted senhøstes slik at de ulike aktivitetene på utdanningsfeltet kan iverksettes i begynnelsen av det nye året. Prosessen som her er skissert bør som nevnt også inkludere hvordan UiO skal jobbe med det digitale læringsmiljøet, men siden den konkrete styringsstrukturen ennå ikke avklart er dette foreløpig bare tentativt skissert.

Til: Utdanningskomiteen

Fra: Avdelingsdirektør, Avdeling for studieadministrasjon

Sakstype: Diskusjonssak
Møtesaksnr.: 3
Møtenr.: 19/3
Møtedato: 18. mars 2019
Notatdato: 12. mars 2019
Arkivsaksnr.: 2019/3870
Saksbehandler: Kirsti Margrethe Mortensen, Avdeling for studieadministrasjon

Forslag til utlysning og fordeling av prosjektmidler for Digital vurdering

Henvi sning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandling i styret:

V-sak 7 i Universitetsstyret 19. juni 2018 «Tilbakemeldinger og begrunnelser ved Universitetet i Oslo».
D-sak 4 i Utdanningskomiteen 13. november 2018: «Fordeling av prosjektmidler – tilbakemeldinger og begrunnelser».

Hovedproblemstillinger i saken:

Universitetsstyret bevilget 5 millioner kroner til disposisjon som strategiske midler til IT i utdanning, jf vedlegg 2. Universitetsstyret vedtok at midlene skal brukes på formativ og summativ vurdering, samt videreutvikling av digital eksamen.

Før generelle ordninger eventuelt innføres, ønsker man å gjennomføre pilotprosjekter i 2019. Pilotprosjektene skal bidra til et godt grunnlag for videre utrulling av felles løsninger innen disse feltene. Pilotprosjektene finansieres av de 5 millionene.

Universitetsstyret har lagt til grunn at midlene bør deles likt mellom henholdsvis formativ og summativ vurdering, herunder også videreutvikling av digital eksamen. Det er også en forutsetning at midlene brukes på en måte som sikrer erfaringsdeling.

I møtet i Utdanningskomiteen den 13. november 2018 ble det besluttet at LINK utarbeider forslag til utlysning av kriteriene, og forslag fremgår av vedlegg 1.

FORSLAG TIL VEDTAK:

Utdanningskomiteen slutter seg til de rammer og kriterier for prosjektseleksjon som fremkommer av fremleggsnotatet, og med eventuelle endringer foreslått og vedtatt i møtet.

Vedlegg

1. Notat «Utl ysning midler for Digital vurdering» av 11. mars 2019 fra leder av LINK, professor Bjørn Stensaker
2. V-sak 7, møte nr. 5 2018 den 19. juni 2018 i Universitetsstyret «Tilbakemeldinger og begrunnelser ved UiO».

Til: Utdanningskomiteen
Fra: Leder av LINK, professor Bjørn Stensaker
Dato 11. mars 2019

Utlysning midler for Digital vurdering

Bakgrunn

UiO har 5 millioner kroner til disposisjon som strategiske midler til IT i utdanning. Disse midlene er av Universitetsstyret bestemt brukt på tiltak som kan stimulere til innovasjon, nytenkning og utviklingsprosjekter innen undervisvurdering og digital eksamen. En ambisjon er at slike piloter skal lede frem til mer standardiserte løsninger innen disse feltene.

Før generelle ordninger eventuelt innføres må imidlertid pilotprosjekter som *tester ut ulike digitale arbeidsmåter og løsninger innen undervisvurdering og digital eksamen* gjennomføres i 2019.

Pilotprosjektene finansieres av de 5 mill strategiske midler satt av til IT i utdanning.

Universitetsstyret har lagt til grunn at midlene bør deles likt mellom formativ og summativ vurdering og at de brukes på en måte som sikrer erfaringsdeling.

I møtet i Utdanningskomiteen den 13.11.2018 ble det besluttet at LINK utarbeider forslag til utlysning av kriteriene. Gitt at det er viktig å komme hurtig i gang med pilotprosjektene i 2019 foreslås det en relativt enkel søknadsprosess. Føringerne for søknadene skisseres under.

Rammer og kriterier for prosjektseleksjon

- Prosjektsøknadene skal være forankret i ledelsen ved enhetene (fakulteter, bibliotek, sentra, og museer).
- Undervisvurdering kan defineres vidt, men bør som hovedregel ta utgangspunkt i et faglig arbeid eller en innsats studentene har gjort, og som de får tilbakemelding på uten at det settes formelle karakterer
- Prosjektene bør som minimum ta utgangspunkt i et konkret emne, men helst inngå som en del av et større utviklingsprosjekt på studieprogramnivå. Utviklingsprosjekt på studieprogramnivå vil bli prioritert.
- DIKU-søknader levert i 2018, eller planlagte DIKU søknader som tenkes utformet på sikt, og som også omfatter digital vurdering kan være aktuelle utgangspunkt for en spisset søknad.
- Pilotprosjekter som tenkes koplet til pågående andre prosesser ved UiO slik at man kan skape merverdi vil bli prioritert. For eksempel:
 - Utnyttning og utvikling av muligheter for formative og summative vurderinger i Canvas eller Inspira, eller annen integrerbar programvare
 - Nyutvikling og integrering av sensorveiledninger i digitale læringsprosesser (herunder undervisvurdering)
 - Utforskning av andre digitale muligheter for faglig undervisvurdering studenter imellom, og/eller mellom lærere og studenter
- Samarbeidsprosjekter som omfatter flere studieprogrammer, og/eller som har overføringsverdi til UiO teknisk, pedagogisk og/eller organisatorisk vil bli prioritert
- En del av prosjektet må være knyttet til erfaringsdeling spesielt ved UiO, men gjerne også til relevante nasjonale og internasjonale fora.

Økonomiske rammer

- Det kan søkes om prosjekter innen en økonomisk ramme på mellom 500.000 - 1 million kroner per prosjekt

Til: Utdanningskomiteen

Fra: Leder av LINK, professor Bjørn Stensaker

Dato 11. mars 2019

- Midlene kan gå til frikjøp av vitenskapelige og teknisk-administrative ressurser, anskaffelse av programvare, teknisk utvikling og prosjektdrift. Merk at anskaffelser eller utvikling av teknologier må følge regler for innkjøp og IT-sikkerhet og at det settes av ressurser til dette arbeidet i prosjektet.

Søknadsprosess og behandling

- Viktig at fakultetene bidrar aktivt til å identifisere og stimulere egne miljøer til å søke, og oppfordrer til tverrgående og større prosjekter
- Søknaden må leveres på et elektronisk nettskjema, en mal for innmelding av søknader vil bli utviklet
- Søknaden skal ha en lengde på maks. 4 sider, hvor den faglige ideen som søkes realisert kommer klart frem
- Ved vurderingen av innsendte søknader vil kvalitet være det overordnede seleksjonskriteriet, men der en 50/50 balanse mellom "summative/formative" prosjekter tilstrebes ved tilnærmet lik kvalitet på søknaden
- En faglig komitè hvor representanter for Utdanningskomiteen, LINK og annen faglig ekspertise inngår, vil vurdere og rangere søknadene
- Det foreslås at kommende koordineringsgruppen for digitalt læringsmiljø (SK-DLM) beslutter fordeling av midler.
- Søknadsfrist er satt til 15. april, og beslutning om tildeling av midler skjer 27.mai.

Til Universitetsstyret
Fra Universitetsdirektøren

Sakstype: Vedtakssak
Møtesaksnr.: V-sak 7
Møtenr.: 5/2018
Møtedato: 19. juni 2018
Notatdato: 30. mai 2018
Arkivsaksnr.: 2018/1190
Saksansvarlig: Hanna Ekeli, Avdeling for fagstøtte
Saksbehandler: Jonny Roar Sundnes, Avdeling for fagstøtte

Tilbakemeldinger og begrunnelser ved Universitetet i Oslo

Henvisning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandling i styret

- Meld. St. 16 «Kultur for kvalitet», oppfølging i universitetsstyret våren 2017.
- En langsiktig og framtidrettet satsing på utdanning ved UiO, D-sak 6. februar 2018

Hovedproblemstillinger i saken

Universitetsstyret behandlet i februar 2018 grunnlaget for en langsiktig og framtidrettet satsing på utdanning ved UiO. En viktig målsetning i satsingen er at UiOs studenter skal møte et lærende fellesskap og en mer aktiv tilbakemeldingskultur:

«Studentaktive undervisningsformer som springer ut fra en styrket kobling mellom forskning og utdanning er en viktig nøkkel til en varig og kvalitativt god oppfølgingskultur. På den måten vil vi også kunne bedre studentenes evne og mulighet til å gjennomføre studieløpene de starter på. Målet er også å få mer ut av det potensialet vi vet kan bli realisert når studenter, faglige og administrative ansatte tar et felles ansvar for å skape gode arenaer for læring.» (side 20)

Arbeidsgruppen som utredet dette har lagt vekt på mulighetene det digitale læringsmiljøet gir for å videreutvikle både undervisningsvurdering og digital eksamen. Arbeidsgruppen foreslår felles føringer som skal gi retning og kraft til en økt satsing på tilbakemeldinger og begrunnelser. Samtidig melder fakultetene at de trenger å foreta en vurdering av hva som er mulig å få til faglig og ressursmessig.

Konsekvenser for økonomi, bemanning og lokaliteter

Før det innføres nye, generelle ordninger, anbefaler arbeidsgruppen at UiO skaffer seg kunnskap om ressursbehovet knyttet til mer tilbakemeldinger og begrunnelser. Det bør derfor gjennomføres pilotprosjekter i 2018-2019 med intensjon om opptrapping i 2019-2020. Pilotprosjektene finansieres av strategiske midler satt av til IT i utdanning.

FORSLAG TIL VEDTAK:

Universitetsstyret slutter seg til arbeidsgruppens anbefalinger.

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
universitetsdirektør

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Vedlegg: Arbeidsgrupperapport om tilbakemeldinger og begrunnelser ved Universitetet i Oslo.

Fra: Arbeidsgruppen for sensorveiledninger og tilbakemeldinger

Til: Prorektor Gro Bjørnerud Mo

Dato: 25. mai 2018

Tilbakemeldinger og begrunnelser ved Universitetet i Oslo

Bakgrunn

Arbeidsgruppen for sensorveiledninger og tilbakemeldinger er oppnevnt av prorektor Gro Bjørnerud Mo og er del av rektoratets satsing på utdanning ved UiO. Arbeidet har sitt utspring både i universitetets interne kvalitetsarbeid og de nasjonale føringene i Kvalitetsmeldingen.

Universitetsstyret behandlet i februar 2018 grunnlaget for en langsiktig og framtidsrettet satsing på utdanning ved UiO. En viktig målsetning i satsingen er at studentene ved UiO skal møte et lærende fellesskap og en mer aktiv tilbakemeldingskultur:

«Studentaktive undervisningsformer som springer ut fra en styrket kobling mellom forskning og utdanning er en viktig nøkkel til en varig og kvalitativt god oppfølgingskultur. På den måten vil vi også kunne bedre studentenes evne og mulighet til å gjennomføre studieløpene de starter på. Målet er også å få mer ut av det potensialet vi vet kan bli realisert når studenter, faglige og administrative ansatte tar et felles ansvar for å skape gode arenaer for læring.» (side 20)ⁱ

Disse målsetningene legges også til grunn i Kvalitetsmeldingen:

«Fagmiljøene bør tilstrebe å gi flere og enda bedre tilbakemeldinger til studentene underveis i studieløpet om hvordan de ligger an. Slike tilbakemeldinger er viktige for å bevisstgjøre studentene og stimulere til fortsatt læring og utvikling. Videre er disse tilbakemeldingene viktige for at studentene skal utvikle evnen til å følge opp, evaluere og regulere egen læring. [...]

Sluttvurderingene betyr også mye for studentenes læring. Det er godt dokumentert at mange studenter tilpasser læringsstrategi etter det de tror vil bli testet på eksamen. Dersom studentene først og fremst vil bli prøvet i faktakunnskap og om de har lest pensum, vil mange studenter ha en overflatisk tilnærming til læring. Derfor er det viktig at fagmiljøene, i samråd med studentene, velger vurderingsformer som stimulerer til dybdelæring.» (side 55)ⁱⁱ

Mandat

Arbeidsgruppen har fått følgende mandat:

1. Lage veileder/retningslinjer for utforming av sensorveiledninger ved UiO.
2. Vurdere mulighetene for mer systematiske/generelle ordninger for automatisk begrunnelse.
3. Se på løsninger både for digital slutteksamen og innleveringer underveis i semesteret.

Det første punktet ble fullført med saken til universitetsstyret i februar 2018 om innføring av sensorveiledninger ved alle UiOs eksamener. Denne rapporten handler om det andre og det tredje punktet i mandatet om begrunnelser og tilbakemeldinger.

Arbeidsgruppen forstår mandatet slik at punkt to primært er knyttet til digital eksamen, mens punkt tre er overordnet og rettet mot de to mest sentrale vurderingsformer i høyere utdanning: tilbakemelding underveis i studiet (formativ vurdering) og sluttvurdering/eksamen (summativ vurdering).

Arbeidsgruppen vil legge hovedvekten på å beskrive mulighetene i det digitale læringsmiljøet som utvikles (Canvas, Inspira og andre lokale løsninger) til å videreutvikle formativ vurdering og digital eksamen. Automatisert begrunnelse vil bli drøftet ut fra formativ vurdering og summativ vurdering.

Om bruk av begreper: I det følgende brukes ordet «tilbakemelding» primært om de tilbakemeldingene studentene får i læringsaktiviteter underveis i et emne (formativ vurdering). «Begrunnelse» brukes om den forklaringen av karakteren som studenten får i etterkant av eksamen (summativ vurdering).

Generelt om tilbakemeldinger

I ulike undervisningsformer gis det en rekke typer av tilbakemeldinger. Alle fagmiljøer arbeider også med studentrollen, hvordan studentene bør legge opp arbeidet sitt og hva som er viktig i hvert enkelt fag. Fokus er på innhold og på studentens kapasitet til faglig utvikling og selvregulering. Alle disse elementene inngår i den sosiale kontrakten som lages mellom fagmiljøene og studentene.

Fra studentenes perspektiv har formativ vurdering to hovedfunksjoner: få tilbakemelding på hva de har lært på et gitt tidspunkt og hva de må arbeide med fram til neste vurdering (formativ eller summativ). Formativ vurdering innebærer en vurdering av studentenes kunnskapsnivå og progresjon. Når faglærer gir formativ vurdering, har dette en dobbel hensikt knyttet til både hvilket nivå studentene er på og hvordan den videre undervisningen kan tilrettelegges. Innhold og arbeidsformer kan vurderes i henhold til beskrivelser av læringsutbytte. Mange fagmiljøer bruker ulike former for innleveringer underveis, disse kan ha en uformell karakter eller være vilkår for å ta eksamen og utgjør en del av vurderingsgrunnlaget.

Med de muligheter digitalisering gir, kan vi videreutvikle vurderingsformene, de kan bli mer reliable og valide. Reliabilitet er knyttet til målesikkerhet i enkeltmålinger og over tid. Validitet eller gyldighet betegner hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle. Disse to forholdene må knyttes til tolkningen av data som produseres som del av vurderinger og eksamen. Mange eksamensoppgaver måler studentenes grunnleggende kunnskap i et fagområde, mens andre oppgaver rettes mot studentens kapasitet til å bruke kunnskap i praktiske situasjoner.

Digitalisering skaper muligheter for mer dynamisk vurdering og testing. Man kan gi oppgaver til et høyt antall studenter for eksempel på innføringskurs, og disse vil kunne få delvis automatiserte tilbakemeldinger. Det er også mulig å skape adaptive tester som måler beslutningskapasitet på mer adekvate måter.

Ulike former for tilbakemeldinger

I arbeidsgruppens forrige utredning til prorektor ble det lagt vekt på at sensorveiledninger ikke er et entydig begrep. Arbeidsgruppen så behov for et mer nyansert begrepsapparat for å definere ulike former for sensorveiledning knyttet til ulike typer eksamener (jf. vedlegg 2 for en fullstendig repetisjon av de ulike alternativene):

- Generiske sensorveiledninger (Vurderingskriterier).
For eksempel masteroppgaver, større semesteroppgaver mm.
- Kombinasjon av generiske og spesifikke sensorveiledninger.
For eksempel tekstoppgaver, langsvareoppgaver mm.
- Spesifikke sensorveiledninger (Fasit/løsningsforslag).
For eksempel eksamener med konkrete svaralternativ.

På samme måte som sensorveiledninger må tilpasses ulike typer eksamener (skriftlige, muntlige, praktiske og kliniske etc.), bør også tilbakemeldingene tilpasses de oppgavene studentene arbeider med. Hvorvidt tilbakemeldingene er generiske, fagspesifikke eller en kombinasjon, må tilpasses det enkelte emne, program og fagmiljøets tradisjoner. Det er oppgavene som lager sammenheng i et emne og i et studieprogram, og fagmiljøene gjør konkrete vurderinger av hva som er hensiktsmessig og ressursmessig mulig.

Arbeidsgruppens kartlegging av ulike opplegg for tilbakemeldinger underveis i et emne viser at dette varierer svært mye på tvers av UiO. De enkelte oppleggene har utviklet seg i fagmiljøene over

lang tid, og det er grunn til å ta en ny vurdering av hvorvidt de er hensiktsmessige i dagens utdanningssituasjon.

Arbeidsgruppen legger følgende generelle prinsipper for tilbakemelding til grunn:

- Tilbakemelding bør være målorientert og basert på spesifikke kriterier.
- Domenespesifikke tilbakemelding er avgjørende for innvielse i fagene og i utvikling av ekspertise.
- Tilbakemeldinger bør både peke tilbake og fremover i studentenes læring.
- Tilbakemeldinger bør inkludere domenespesifikke dimensjoner og mer generiske dimensjoner (som normer, verdier, regulering av studiearbeid etc.).
- Flere enn undervisere bør engasjeres i arbeidet med tilbakemelding. Studentene bør gis opplæring i hvordan de selv også gir tilbakemelding, både med tanke på den videre læringsprosessen og som generell kompetanse etter fullført studium.
- Tilbakemelding er viktig, men like sentralt er hva studenten gjør med den etterpå? Den faglige/kognitive prosessen er det sentrale og den må fortsette over et lengre tidsrom og forsterkes i form av nye oppgaver, i undervisningen og i neste vurdering.

Det er på emnenivå man best kan vurdere hva som vil være hensiktsmessige ordninger for tilbakemelding. Alle emner bør optimalisere ett eller flere punkter for tilbakemeldinger som omtales i emnebeskrivelsene og kan inngå som del av kvalitetssikringssystemet der dette er ressursmessig mulig å gjennomføre.

Begrunnelser

Universitets- og høyskoleloven slår fast at studentene har rett til å be om en begrunnelse for karakteren sin, og at denne gis skriftlig eller muntlig etter sensors valg.ⁱⁱⁱ Loven sier videre at det i begrunnelsen skal «gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon». Ved UiO er det mest vanlig å gi begrunnelser skriftlig, men det finnes også et betydelig omfang av muntlige begrunnelser, for eksempel ved masterstudiet i rettsvitenskap.

I mandatet bes arbeidsgruppen vurdere mulighetene for mer systematiske og generelle ordninger for automatisk begrunnelse. Arbeidsgruppen ser to mulige måter å forstå begrepet på:

1. «Automatisk» som i «utarbeidet av en maskin». Dette alternativet krever trolig tilgang til betydelige mengder data om studentenes prestasjoner, slik at tilbakemeldinger kan genereres ved hjelp av en digital analyse av besvarelsene.
2. «Automatisk» som i «studenten skal slippe å spørre først». Dette alternativet vil i de fleste tilfellene fremdeles være en begrunnelse som utarbeides «manuelt» av sensor.

I det videre legges alternativt 2 til grunn, altså at «automatisk» betyr at studenten skal få (tilgang til) en begrunnelse uten først å måtte be om den. Flere av eksemplene arbeidsgruppen har fått presentert har denne formen for automatisering ved seg ved at studentene på de aktuelle emnene får tilgang til en begrunnelse. Erfaringene med en slik ordning er at det varierer mye hvor mange studenter som gjør seg kjent med begrunnelsen og hvordan den brukes videre.

Det er for øvrig ikke gitt at en ordning med automatisk begrunnelse må forutsette skriftlighet. Det ligger et vesentlig læringsutbytte i den muntlige begrunnelsen der kandidaten kan diskutere besvarelsen med sensor, og man kan tenke seg løsninger som plenumsgjennomgang av eksamensoppgavene, systematiserte opplegg for treffetider etc.

Arbeidsgruppen la i den forrige rapporten til grunn at sensorveiledningene har sensorkollegiet som primærmålgruppe og først og fremst må utformes slik at de svarer på sensorenes behov for å ivareta prinsippet om lik vurdering av alle besvarelsene. Sensorveiledningene vil imidlertid også

kunne tjene som informasjonsdokument for studentene om vurderingen av deres egne besvarelser. Sensorveiledningene kan på denne måten gi studentene et bedre grunnlag for å vurdere om de ønsker å klage på karakteren sin samt lette sensorenes arbeid med begrunnelser og klager.

Arbeidsgruppen konstaterer at også sensorveiledninger vil være et godt steg videre mot bedre tilbakemeldinger til studentene om eksamensprestasjonene deres. Alle kandidatene har rett til å gjøre seg kjent med sensorveiledningen i etterkant av eksamen, og fagmiljøene bør vurdere om arbeidet med sensorveiledninger kan innrettes slik at det også får en pedagogisk merverdi.

Hittil har det vært vanlig å se begrunnelser som ett samlet dokument som både gjør rede for «de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon» (jf. ovenfor). Basert på eksemplene arbeidsgruppen har fått presentert, er det imidlertid mulig å se for seg en begrunnelse i flere deler:

- I forkant av eksamen gis det informasjon om forventet læringsutbytte, eksamensordning og karakterbeskrivelser. Eventuelt blir også tidligere eksamensoppgaver og sensorveiledninger gjort tilgjengelig.
- I sensorveiledningen gis det informasjon om de generelle retningslinjene for sensuren, denne blir tilgjengelig for studentene enten i forkant av eksamen eller etter eksamen.
- Det gis en kortfattet, kvalitativ omtale av den enkelte kandidatens prestasjon etter at sensuren er avsluttet. Denne kan utarbeides for alle studentene eller gis på forespørsel.

Det er med andre ord det samlede informasjonsopplegget før, under og etter eksamen som bør legges til grunn i vurderingen av om begrunnelsene er tilstrekkelige og hensiktsmessige.

Digitalisering – digital eksamen

Arbeidsgruppen har innhentet informasjon fra fagmiljøer som har kommet langt med bruk av digital eksamen (se vedlegg 1). Disse har i hovedsak brukt Inspira, mens Det medisinske fakultet har utviklet et omfattende digitalt system ut fra Questionmark Perception (QP) og noen miljøer har utviklet og brukt lokale løsninger. Disse erfaringene viser at det er mulig å gi persontilpassede begrunnelser på eksamen – inntil en hvis grad. Arbeidsgruppen har også fått informasjon fra IFI, som bruker det lokalt utviklede systemet Devilry til oppgaveinnlevering og tilbakemeldinger.

Nå innføres CANVAS ved UiO, og arbeidsgruppen foreslår at et utvalg emner tester ut hvordan formative vurderinger kan gjøres (bedre) i denne omgivelsen. Her bør man også gjøre bruk av «analytics», analysemetoder som kan følge studentenes læringsforløp over en gitt tid, hva de gjør, hvilke ressurser de bruker, hva de lærer etc. Automatiserte analyser vil kunne komplettere andre metoder for datainnsamling. Det kan eventuelt også testes ut hva ustrukturerte data gir i samspill med strukturerte data og tester.

Ved UiO avlegger langt de fleste studentene eksamen digitalt. Tiden er dermed inne til å fokusere mer på å forbedre kvaliteten på eksamen (reliabilitet og validitet) og ta i bruk de nye mulighetene dette gir for å vurdere hva studentene kan. Eksamener kan i større grad enn i dag utvikles og kvalitetssikres ved hjelp av psykometriske analyser. Psykometri innebærer bruk av kvantitative målemetoder og omfatter metoder og teorier for konstruksjon og evaluering av psykologiske måleinstrumenter (bedømmelsesskalaer, spørreskjema og psykologiske tester) samt den statistiske behandling av data innsamlet med slike metoder. Det er frem til våren 2018 kun det Det medisinske fakultet som har tatt i bruk slike metoder på en systematisk måte.

Utviklingsprosjekter - læringsmiljø og digital eksamen

Arbeidsgruppen har gjennomført en enkel kartlegging av hvordan fakulteter og enheter arbeider med tilbakemeldinger og begrunnelser. Arbeidsgruppens vurdering er todelt: mange miljøer har kommet langt i arbeidet, mens andre fagmiljøer bør arbeide mer systematisk. Arbeidet kan utvikles videre som en del av kvalitetsarbeidet i studieprogram og emner.

Arbeidsgruppen mener det er nødvendig å sette i gang prosjekter som gjennomføres som et samarbeid mellom to eller flere enheter der man prøver ut former for tilbakemeldinger (formativ vurdering). Gitt at UiO legger stor vekt på utvikling av et digitalt læringsmiljø, bør cirka 2,5 mill. kroner brukes til å utvikle CANVAS eller andre digitale løsninger for å realisere potensialet for formativ vurdering. Dette kan kobles til bruk av «læringsanalyse» eller andre former for tilbakemeldinger. En kobling av automatisk tilbakemelding og dialog med studentene bør prøves ut.

Det er også et stort behov for å videreutvikle løsningene for digital eksamen, for eksempel oppgavetyper, kvalitetssikring av oppgaver og antall eksamener i et emne eller program. Ved hjelp av analysemodulen i Inspira kan det også gjennomføres psykometriske analyser. Arbeidsgruppen mener det er avgjørende for kvalitetsutviklingen av UiOs eksamener at det gjennomføres prosjekter hvor man videreutvikler selve eksamenen og gjør systematiske analyser. Det bør settes av cirka 2,5 mill. kroner til dette formålet.

Utviklingsprosjektene bør gjennomføres i regi av fakulteter, institutter og fagmiljøer. Prosjektene bør følges opp systematisk slik at erfaringer og løsninger kan formidles til øvrige fagmiljøer. Både utdanningskomiteen og styret for LINK vil være sentrale fora i oppfølgingen.

Økonomiske konsekvenser

Spørsmålet om økonomiske konsekvenser henger nøye sammen med de ulike oppleggene for timeregnskap og andre verktøy for håndtering av vitenskapelig ansattes undervisningstid.^{iv} På generell basis vil en økning av det totale volumet av tilbakemeldinger kreve mer ressurser, og arbeidsgruppen har vært opptatt av hvorvidt den ekstra ressursinnsatsen gjør mest nytte underveis i et emne (formativ vurdering) eller i etterkant av eksamen (summativ vurdering). Arbeidsgruppen legger størst vekt på at tilbakemeldinger bør komme i forkant av eksamen, men anerkjenner at også en tilbakemelding etter eksamen kan ha nytte for studentens videre studieløp.

Når det gjelder tilbakemeldinger underveis, henger ressursspørsmålet også sammen med innretningen på både det forventede læringsutbyttet i emnet og undervisnings- og vurderingsopplegget for øvrig. Hvordan gjennomføringen av et emne kan endres slik at studentene får mer tilbakemelding enn i dag, samt hvilke ressursmessige konsekvenser dette har, er vurderinger som må gjøres av fakultetene, instituttene og fagmiljøene.

Når det gjelder tilbakemelding på eksamen (begrunnelser), legger arbeidsgruppen til grunn at mer tilbakemelding isolert sett vil kreve mer ressurser. Eksemplene indikerer at ressursbehovet er størst den første gangen med nytt opplegg, og at det deretter synker. Bedre begrunnelser kan dessuten føre til færre klager. Etter innføringen av sensorveiledninger er det også et åpent spørsmål hvor arbeidskrevende det er å skrive en kort, kvalitativ tekst om hver besvarelse i tillegg til (eller i stedet for) det grunnlaget sensorene allerede trenger for å kunne sette en karakter.

Det mest vesentlige spørsmålet er kanskje hvor stor andel av studentene som ønsker automatisk begrunnelse etter eksamen sammenlignet med den andelen som allerede i dag ber om begrunnelse. Eksemplene tyder på at dette varierer mye. Det er også vesentlig hvordan begrunnelsene blir brukt, det vil si hvilken effekt de har for videre studieløp sammenlignet med den tilbakemeldingen som med samme ressursinnsats kunne ha vært gitt underveis i emnet.

Arbeidsgruppen har ikke et tilstrekkelig grunnlag for å anslå om den samlede ressursinnsatsen knyttet til eksamen vil øke, holde seg stabil eller synke hvis det innføres automatisk begrunnelse. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at UiO søker å skaffe seg mer kunnskap om disse sammenhengene før det innføres nye, generelle ordninger for alle emner/utdanninger.

Arbeidsgruppen observerer at UiO samlet sett bruker mye ressurser til eksamen. Fakultetene bør i arbeidet med utvikling av læringsmiljøet vurdere om ressursbruken kan vendes mer mot formativ vurdering (studentenes læring), samtidig som man opprettholder god kontroll med hensyn til læringsutbytte.

Anbefalinger:

Arbeidsgruppen foreslår følgende føringer for UiOs videre arbeid med tilbakemeldinger:

1. **Formativ vurdering.** UiOs målsetning bør være å gi faglige tilbakemeldinger underveis i emner (formativ vurdering). Fakultetene bør legge til rette for at instituttene og fagmiljøene videreutvikler arbeidet med formativ vurdering. Dette arbeidet bør primært skje på emnenivå, innenfor rammen av hvert studieprogram. Bruk av digitalt læringsmiljø kan inngå i dette arbeidet. Det bør settes av prosjektmidler tilsvarende 2,5 mill. kroner til dette forslaget.
2. **Summativ vurdering.** Fakultetene, institutter og fagmiljøer bør bruke sensorveiledningene til å gi tilbakemelding om de generelle retningslinjene for sensuren samt kriteriene for hvordan eksamensbesvarelsene vurderes. På digitale eksamener bør fakultetene oppfordres til gi kortfattede, kvalitative vurderinger av hver students prestasjon ved å ta i bruk de mulighetene Inspira og tilsvarende systemer gir eller ved ordninger for muntlig tilbakemelding.
3. **Videreutvikling av digital eksamen.** UiO har et høyt antall digitale eksamener, og neste steg er å utvikle kvaliteten på eksamenene. Dette kan gjøres med økt bruk av psykometriske analyser som grunnlag for revisjon og forbedring av oppgaver. Det bør settes av prosjektmidler tilsvarende 2,5 mill. kroner til forslag 2 og 3 samlet.
4. **Studentene bør gis opplæring i hvordan gi og bearbeide tilbakemelding.**
5. **Utdanningskomiteen bør få i oppdrag å utvikle kriterier for prosjektsøknader.** LINK bør delta i arbeidet med prosjektene, slik at erfaringsdelingen på tvers av UiOs fagmiljøer sikres.

Vedlegg 1: Gruppens sammensetning og prosess

Sammensetning

Arbeidsgruppens sammensetning har vært slik:

- Sten Ludvigsen, dekan ved UV (leder)
- Jarle Breivik, professor ved MED/IMB
- Anne-Lise Lande, seksjonsleder system/eksamen i AF
- Ragnhild Runde, utdanningsleder ved MN/IFI
- Randi Saunes, seksjonsleder eksamen ved JUS
- Tora Skodvin, undervisningsleder ved SV/ISV
- Susann Andora Biseth-Michelsen, Studentparlamentet
- Henrik Paulsen Mandelid, Studentparlamentet

Avdeling for fagstøtte ved Jonny Roar Sundnes har vært sekretær for arbeidsgruppen.

Prosess – fase to om begrunnelser og tilbakemeldinger

Arbeidsgruppen har hatt tre møter i denne fasen. Som del av arbeidet har arbeidsgruppen fått presentasjoner fra et knippe enheter som har arbeidet med digitale løsninger for tilbakemeldinger og begrunnelser:

- Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Institutt for informatikk:
 - Presentasjon ved Omid Mirmotahari om en egenutviklet teknisk løsning for automatiserte begrunnelser.
 - Presentasjon ved Ragnhild Kobro Runde om arbeidet med Devilry, instituttets innleveringsløsning for obligatoriske aktiviteter.
- Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Kjemisk institutt:
 - Presentasjon ved Carl Henrik Gørbitz om standardisering av sensurprosessen i grunnkurset i kjemi.
- Det medisinske fakultet:
 - Presentasjon ved Per Grøttum av et langvarig og omfattende arbeid med å utvikle vurderingsformene i medisinstudiet.
- Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling:
 - Presentasjon ved Kirsti Lyngvær Engelién om arbeidet med profesjonsfagene i lektorprogrammet, inkludert pilot for automatiske begrunnelser.

Arbeidsgruppen har også fått en presentasjon av Inspira med fokus på mulighetene for å gi studentene tilbakemeldinger om sensur.

Vedlegg 2: Sensorveiledninger for ulike eksamenstyper

Arbeidsgruppen vil fremheve at sensorveiledning ikke er et ensbetydende begrep, og man behøver et utvidet begrepsapparat for å definere ulike former for sensorveiledning. Dissertasjoner er igjen knyttet til ulike typer eksamener, deriblant skriftlige, muntlige, praktiske og kliniske. Hva en sensorveiledning er vil dermed avhenge av kontekst:

- Sensorveiledninger kan være generelle, generiske beskrivelser uavhengig av bestemte eksamener og semestre, eller de kan være en fagspesifikk beskrivelse som er tilpasset én enkelt eksamen.
- Sensorveiledninger kan ta utgangspunkt i emnebeskrivelsen og være et ledd i forberedelsen av eksamensoppgavene, de kan utarbeides i parallell med eksamensoppgavene som ledd i kvalitetssikringen av disse, eller de kan utarbeides først etter at oppgavene er klare.

Noen sentrale forskjeller ved utformingen av sensorveiledninger kan skisseres slik:

<i>Generiske sensorveiledninger (Vurderingskriterier)</i>	<i>Kombinasjon av generiske og spesifikke sensorveiledninger</i>	<i>Spesifikke sensorveiledninger (Fasit/løsningsforslag)</i>
For eksempel masteroppgaver, større semesteroppgaver mm.	For eksempel tekstoppgaver, langvaroppgaver mm.	For eksempel eksamener med konkrete svaralternativ.
Utarbeides i forkant, tar utgangspunkt i emnebeskrivelsen.	Utarbeides i forkant, underveis eller i etterkant avhengig av eksamensform og -oppgaver.	Utarbeides underveis eller i etterkant, tar utgangspunkt i eksamensoppgavene.
Generelle retningslinjer for vurdering av besvarelsene.	Kan inneholde både generelle retningslinjer for vurdering av besvarelsene og konkrete momenter på enkeltoppgaver.	Fasit/rettenøkkel med angivelser av riktige svar og hvordan alternative/delvis riktige svar skal vurderes.
Stabile over tid, gjenbrukes i flere semestre.	Vesentlige elementer er stabile over tid, men tilpasses den enkelte eksamen.	Utarbeides for hver eksamen og tilpasses oppgavene.
Kan være tilgjengelige for kandidatene før eksamen.	Offentliggjøres normalt for kandidatene etter eksamen.	Offentliggjøres for kandidatene først etter eksamen.

ⁱ Jf. universitetsstyremøtet 6. februar 2018, diskusjonssak 2, «En langsiktig og framtidrettet satsing på utdanning ved UiO», <http://www.uio.no/om/organisasjon/styret/moter/2018/02-06/d-sak-2-en-langsiktig-og-framtidsrettet-satsing-pa-utdanning-ved-uio.pdf>

ⁱⁱ Jf. Meld. St. 16, «Kultur for kvalitet i høyere utdanning», <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/>

ⁱⁱⁱ Det ligger an til at universitets- og høyskoleloven blir endret på dette punktet ved at institusjonen får anledning til å fastsette mer generelt om sensor skal gi begrunnelser skriftlig eller muntlig. Departementet legger til grunn at dette er en forutsetning for større grad av automatiske begrunnelser. Dersom regelen vedtas i tråd med forslaget, må UiO ta stilling til hvorvidt denne typen beslutninger (i tråd med etablert praksis) skal delegeres til fakultet/institutt.

^{iv} Jf. også prosjektet Ressursplanlegging av utdanningsvirksomheten. UiO ønsker å få ett felles digitalt verktøy til ressursplanlegging for utdanningsvirksomheten ved UiO, og prosjektet skal spesifisere krav til et slikt verktøy, og anskaffe eller få utviklet det.

